

61996J0039

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)  
24 aprilie 1997\*

**Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels  
împotriva  
Free Record Shop BV și Free Record Shop Holding NV**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam)

„Articolul 85 din Tratatul CE — Articolul 5 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului —  
Valabilitate provizorie a acordurilor anterioare Regulamentului nr. 17 notificate Comisiei —  
Valabilitate provizorie a acordurilor modificate după notificare”

În cauza C-39/96,

având ca obiect o cerere adresată Curții în temeiul articolului 177 din Tratatul CE de către Arrondissementsrechtbank te Amsterdam pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

**Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels**

și

**Free Record Shop BV,**

**Free Record Shop Holding NV,**

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 85 din Tratatul CE și a Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 59 al Consiliului din 3 iulie 1962 (JO 1962, 58, p. 1655),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnii J. C. Moitinho de Almeida, președinte de cameră, L. Sevón, C. Gulmann, D. A. O. Edward (raportor) și M. Wathelet, judecători,

---

\* Limba de procedură: olandeza.

avocat general: domnul C. O. Lenz,  
grefier: domnul H. von Holstein, grefier adjunct,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

— pentru Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, de Th. R. Bremer și M. van Empel, avocați în Baroul din Amsterdam,

— pentru Free Record Shop BV și Free Record Shop Holding NV, de Th. J. Bousie, avocat în Baroul din Amsterdam,

— pentru guvernul olandez, de domnul A. Bos, consilier juridic în Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent,

— pentru guvernul francez, de doamnele C. de Salins, director adjunct al Direcției Afaceri Juridice din Ministerul Afacerilor Externe și R. Loosli-Surrans, reprezentant oficial în cadrul aceleiași direcții, în calitate de agenți,

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul W. Wils, membru al serviciului juridic, în calitate de agent,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, reprezentată de Th. R. Bremer și M. van Empel, ale Free Record Shop BV și Free Record Shop Holding NV, reprezentate de Th. J. Bousie, ale guvernului olandez, reprezentat de domnul M. A. Fierstra, consilier juridic adjunct în Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent și ale Comisiei, reprezentată de domnul W. Wils, în ședința din 12 decembrie 1996,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 6 februarie 1997,

pronunță prezenta

### **Hotărâre**

1 Prin Hotărârea din 1 februarie 1996, primită la Curte la 13 februarie 1996, președintele Arrondissementsrechtbank te Amsterdam a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, trei întrebări preliminare privind interpretarea articolului 85 din același tratat și a Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204), astfel cum a fost modificat de

Regulamentul nr. 59 al Consiliului din 3 iulie 1962 (JO 1962, 58, p. 1655, denumit în continuare „Regulamentul nr. 17”).

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între Koninklijke Vereeniging ter Bevoordening van de Belangen des Boekhandels (denumită în continuare „KVB”), pe de o parte, și societățile Free Record Shop și Free record Shop Holding (denumite în continuare „Free Record Shop”), pe de altă parte, cu privire la respectarea de către Free Record Shop a regulamentului stabilit de KVB pentru comerțul cu cărți în Țările de Jos (Reglement voor het Handelsverkeer van Boeken in Nederland, denumit în continuare „Regulamentul KVB”).

3 Potrivit acestui regulament, membrii KVB trebuie să mențină, prin intermediul unei prevederi care trebuie să figureze în condițiile de livrare pe care aceștia trebuie să le aplice, sistemul de prețuri de vânzare impuse comercianților cu amănuntul prevăzut de acest regulament, inclusiv în ceea ce îi privește pe cei care, precum Free Record Shop, nu sunt membri ai KVB.

4 Din dosarul acțiunii principale rezultă că Free Record Shop a pus în vânzare, cu o reducere neautorizată de 25 %, 12 cărți care ar fi trebuit să fie vândute conform prețului impus în temeiul Regulamentului KVB.

5 Free Record Shop susține că impunerea unui preț de vânzare pentru cărți, astfel cum prevede Regulamentul KVB, este incompatibilă cu articolul 85 din tratat. KVB pretinde că normele sale beneficiază de valabilitatea provizorie care rezultă din notificarea versiunii anterioare a acestui regulament pe care KVB, denumită, la data respectivă, VBBB, l-a notificat Comisiei la 30 octombrie 1962. Potrivit KVB, modificările aduse acestui regulament după notificare nu constituie decât adaptări în ceea ce privește prețurile de vânzare impuse comercianților cu amănuntul.

6 Având în vedere că notificarea a fost făcută în 1962 și că, de atunci, Comisia nu a luat nicio decizie, președintele Arrondissementsrechtbank te Amsterdam pune la îndoială valabilitatea provizorie a regulamentului KVB, în versiunea în vigoare la 1 ianuarie 1993 a acestuia și se întreabă dacă poate conta în continuare pe această valabilitate provizorie și, în cazul unui răspuns afirmativ, până la ce dată. Prin urmare, acesta a suspendat judecata și a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dacă un acord între întreprinderi sau o decizie a unei asociații de întreprinderi care urmărește să reglementeze concurența a fost adoptat(ă) înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 17/62 și a fost notificat(ă) la timp Comisiei potrivit dispozițiilor acestui regulament, însă Comisia nu a reacționat în niciun fel la această notificare, acest acord sau această decizie continuă să beneficieze de «valabilitatea provizorie» care este acordată înțelegerilor notificate, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție?

2) În cazul unui răspuns afirmativ, această «valabilitate provizorie» continuă să se mențină pentru o perioadă nedeterminată? În cazul unui răspuns negativ, de ce împrejurări depinde încetarea «valabilității provizorii»?

3) «Valabilitatea provizorie» se referă numai la acordul sau la decizia menționat(ă) la întrebarea 1, în forma în care a fost notificat(ă) sau se aplică, de asemenea, acordurilor și deciziilor adoptate ulterior care prelungesc aceleași înțelegeri sub o formă modificată, în măsura în care acestea nu implică extinderea sau consolidarea înțelegerilor ținând seama de funcționarea și de realizarea pieței comune?”

### **Cu privire la prima și la a doua întrebare**

7 Prin prima și cea de-a doua întrebare, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă valabilitatea provizorie a unei înțelegeri încheiate anterior intrării în vigoare a Regulamentului nr. 17 (denumită în continuare „veche înțelegere”), notificată în mod corespunzător Comisiei înainte de 1 noiembrie 1962, expiră numai atunci când Comisia se pronunță, într-un sens pozitiv sau negativ, cu privire la această înțelegere sau dacă, în lipsa unei astfel de decizii, valabilitatea provizorie este limitată în timp.

8 Articolul 5 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 17 prevede că acordurile, deciziile și practicile concertate, prevăzute la articolul 85 alineatul (1) din tratat, existente la data intrării în vigoare a regulamentului și în privința cărora persoanele interesate doresc să se prevaleze de dispozițiile articolului 85 alineatul (3), trebuie notificate Comisiei înainte de 1 noiembrie 1962.

9 Rezultă din jurisprudența Curții că vechile înțelegeri notificate în mod corespunzător Comisiei înainte de 1 noiembrie 1962 beneficiază de o valabilitate provizorie atâta timp cât Comisia nu s-a pronunțat în privința acestora (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 28 februarie 1991, *Delimitis*, C-234/89, Rec., p. I-935, punctul 48).

10 Această valabilitate provizorie este justificată de protejarea, pe de o parte, a securității juridice în materie contractuală și, pe de altă parte, a intereselor participanților la vechea înțelegere notificată în mod corespunzător. Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 16 din concluziile sale, faptul că a trecut o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată de la notificarea unei vechi înțelegeri fără luarea unei poziții de către Comisie nu poate avea ca efect încetarea valabilității provizorii a acestei înțelegeri.

11 Rezultă că valabilitatea provizorie a unei vechi înțelegeri notificate în mod corespunzător Comisiei încetează numai atunci când aceasta din urmă s-a pronunțat cu privire la respectiva înțelegere.

12 Prin urmare, trebuie să se răspundă la primele două întrebări că valabilitatea provizorie a unei vechi înțelegeri notificate Comisiei înainte de 1 noiembrie 1962 încetează numai atunci când Comisia s-a pronunțat, într-un sens pozitiv sau negativ, cu privire la această înțelegere.

### **Cu privire la a treia întrebare**

13 Prin cea de-a treia întrebare, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă valabilitatea provizorie a unei vechi înțelegeri notificate în mod corespunzător Comisiei se menține chiar și atunci când conținutul acesteia a fost modificat ulterior, în măsura în care modificările nu extind sau consolidează efectele înțelegerii.

14 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că acordurile încheiate ulterior intrării în vigoare a Regulamentului nr. 17, care nu sunt altceva decât reproducerea exactă a unui contract tip încheiat anterior și notificat corespunzător, beneficiază de același regim de valabilitate provizorie cu acest contract (a se vedea Hotărârea din 30 iunie 1970, Rochas, 1/70, Rec., p. 515). De asemenea, Curtea a recunoscut că, în cazul modificărilor care adaptează efectul restrictiv al înțelegerilor, refuzul de a recunoaște valabilitatea provizorie ar echivala cu penalizarea părților la acord, cu toate că acestea au limitat în mod voluntar domeniul de aplicare al acestuia, ceea ce ar contraveni spiritului dreptului concurenței și ar descuraja părțile interesate să își adapteze acordurile (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 20 martie 1980, Eldi Records, 106/79, Rec., p. 1137, punctul 16).

15 Totuși, aceste considerații sunt valabile numai atunci când modificările aduse vechilor înțelegeri implică o adaptare a efectelor lor restrictive. Trebuie să se considere, în principiu, că orice consolidare sau extindere, oricât de mică, a restricțiilor și, *a fortiori*, orice introducere de noi restricții, pune capăt vechii înțelegeri căreia i s-a recunoscut valabilitatea provizorie și instituie un nou acord care nu beneficiază de valabilitatea provizorie. Astfel, nicio considerație privind securitatea juridică nu justifică faptul că părțile la o veche înțelegere sunt libere să consolideze efectele restrictive ale acesteia.

16 Totuși, în cazul în care modificarea vechii înțelegeri ar avea ca efect introducerea unei noi restricții, separabilă de acord (a se vedea, în această privință, Hotărârea din 30 iunie 1966, Société Technique Minière, 56/65, Rec., p. 337) și care nu aduce atingere structurii acesteia, valabilitatea provizorie a vechii înțelegeri, astfel cum era înainte de modificare, nu este contestată; doar noua restricție nu ar fi acoperită de valabilitate provizorie.

17 În lumina considerațiilor precedente, instanța națională are obligația să analizeze natura și consecințele modificărilor aduse vechii înțelegeri.

18 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că o veche înțelegere notificată în mod corespunzător beneficiază de valabilitatea provizorie numai dacă termenii acordului rămân întotdeauna neschimbați sau, în cazul unor modificări, dacă acestea nu au ca efect consolidarea sau extinderea efectelor restrictive ale acordului.

### **Cu privire la cheltuielile de judecată**

19 Cheltuielile efectuate de guvernele francez și olandez, precum și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea),

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Arrondissementsrechtbank te Amsterdam, prin Hotărârea din 1 februarie 1996, hotărăște:

**1) Valabilitatea provizorie a unei înțelegeri încheiate anterior intrării în vigoare a Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat, astfel cum a fost modificat de Regulamentul nr. 59 al Consiliului din 3 iulie 1962, notificată Comisiei înainte de 1 noiembrie 1962, încetează numai atunci când Comisia s-a pronunțat, într-un sens pozitiv sau negativ, cu privire la această înțelegere.**

**2) O înțelegere notificată în mod corespunzător, încheiată anterior intrării în vigoare a Regulamentului nr. 17, astfel cum a fost modificat de Regulamentul nr. 59, beneficiază de valabilitatea provizorie numai dacă termenii acordului rămân întotdeauna neschimbați sau, în cazul unor modificări, dacă acestea nu au ca efect consolidarea sau extinderea efectelor restrictive ale acordului.**

Moitinho de Almeida

Sevón

Gulmann

Edward

Wathelet

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 24 aprilie 1997.

Grefier  
R. Grass

Președintele Camerei a cincea  
J. G. Moitinho de Almeida